

I

(Legislatívne akty)

SMERNICE

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/800**z 11. mája 2016****o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní**

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 82 ods. 2 písm. b),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

po porade s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) Účelom tejto smernice je zaviesť procesné záruky na zaistenie toho, aby deti, teda osoby mladšie ako 18 rokov, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, boli schopné pochopiť a sledovať toto konanie a uplatniť svoje právo na spravodlivý proces a aby sa predišlo tomu, že deti budú opätovne páchať trestné činy, a posilnila sa ich sociálna integrácia.
- (2) Zavedením spoločných minimálnych pravidiel ochrany procesných práv detí, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami, si táto smernica kladie za cieľ posilniť vzájomnú dôveru členských štátov v svoje systémy trestného súdnictva, a tým pomôcť zlepšiť vzájomné uznávanie rozhodnutí v trestných veciach. Takéto spoločné minimálne pravidlá by mali tiež odstrániť prekážky voľného pohybu občanov na území členských štátov.
- (3) Hoci sú členské štáty zmluvnými stranami Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDLP), Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Dohovoru OSN o právach dieťaťa, zo skúseností vyplýva, že táto skutočnosť sama osebe nezabezpečuje vždy dostatočný stupeň dôvery v systémy trestného súdnictva iných členských štátov.
- (4) Rada prijala 30. novembra 2009 uznesenie o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní ⁽³⁾ (ďalej len „plán“). V pláne sa uplatňuje postupný prístup a vyzýva sa v ňom na prijatie opatrení týkajúcich sa práva na preklad a tlmočenie (opatrenie A), práva na poučenie o právach a informácie o obvineniach (opatrenie B), práva na právne poradenstvo a právnu pomoc (opatrenie C), práva na komunikáciu s príbuznými, zamestnávateľmi a konzulárnymi úradmi (opatrenie D) a osobitných záruk pre podozrivé alebo obvinené osoby, ktoré sú zraniteľné (opatrenie E). V pláne sa zdôrazňuje, že poradie práv má orientačný

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 63.⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 9. marca 2016 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 21. apríla 2016.⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 295, 4.12.2009, s. 1.

charakter, z čoho teda vyplýva, že ho možno zmeniť v závislosti od priorít. Plán je navrhnutý tak, aby fungoval ako celok; jeho prínosy bude možné v plnej miere pocítiť až po zavedení všetkých jeho súčastí.

- (5) Dňa 11. decembra 2009 Európska rada plán privítala a zaradila ho do Štokholmského programu – programu otvorenej a bezpečnej Európy, ktorá slúži občanom a chráni ich ⁽¹⁾ (bod 2.4). Európska rada zdôraznila, že plán nie je vyčerpávajúci, pričom vyzvala Komisiu, aby preskúmala ďalšie prvky týkajúce sa minimálnych procesných práv podozrivých a obvinených osôb a aby posúdila, či je v záujme podpory lepšej spolupráce v tejto oblasti potrebné zaoberať sa aj ďalšími otázkami, ako je napríklad prezumpcia nevinoty.
- (6) Dosiaľ boli prijaté štyri opatrenia podľa plánu týkajúce sa procesných práv v trestnom konaní, a to smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ ⁽²⁾, 2012/13/EÚ ⁽³⁾, 2013/48/EÚ ⁽⁴⁾ a (EÚ) 2016/343 ⁽⁵⁾.
- (7) Táto smernica podporuje práva dieťaťa pri zohľadnení Usmernení Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí.
- (8) Ak sú deti podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní, alebo sa na ne vzťahuje konanie o európskom zatykači podľa rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV ⁽⁶⁾ (vyžiadané osoby), členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa v prvom rade vždy brali do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“).
- (9) Deťom, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, by mala byť venovaná osobitná pozornosť, aby sa zachoval ich potenciál rozvoja a reintegrácie do spoločnosti.
- (10) Táto smernica by sa mala uplatňovať na deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, a na deti, ktoré sú vyžiadanými osobami. Pokiaľ ide o deti, ktoré sú vyžiadanými osobami, príslušné ustanovenia tejto smernice by sa mali uplatňovať od okamihu ich zatknutia vo vykonávajúcom členskom štáte.
- (11) Táto smernica alebo jej určité ustanovenia by sa mala vzťahovať aj na podozrivé alebo obvinené osoby, voči ktorým sa vedie trestné konanie, a na vyžiadané osoby, ktoré boli deťmi v čase, keď sa tieto konania začali voči nim viesť, ale ktoré medzitým dosiahli vek 18 rokov, a ak uplatňovanie tejto smernice je vhodné s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane veku a zraniteľnosti dotknutej osoby.
- (12) Členské štáty sa nabádajú, aby v prípade, že bola osoba v okamihu, keď sa stane podozrivou alebo obvinenou osobou v trestnom konaní, staršia ako 18 rokov, ale trestný čin bol spáchaný v čase, keď táto osoba bola dieťať, uplatňovali procesné záruky ustanovené v tejto smernici až dovtedy, kým táto osoba nedosiahne vek 21 rokov, a to minimálne čo sa týka trestných činov, ktoré spáchala tá istá podozrivá alebo obvinená osoba a ktoré sa vyšetrujú a stihajú spoločne, pretože neoddeliteľne súvisia s trestným konaním, ktoré sa voči uvedenej osobe začalo skôr, ako dovŕšila vek 18 rokov.
- (13) Členské štáty by mali určiť vek detí na základe vyhlásení dieťaťa, overenia jeho občianskeho stavu, rešerše dokumentov, iných dôkazov, a ak takéto dôkazy nie sú k dispozícii alebo nie sú jednoznačné, na základe lekárskej prehliadky. Lekárska prehliadka by mala byť krajným opatrením a mali by sa pri nej dôsledne rešpektovať práva dieťaťa, telesná nedotknuteľnosť a ľudská dôstojnosť. Ak pretrvávajú pochybnosti o veku osoby, malo by sa na účely tejto smernice predpokladať, že ide o dieťa.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 1.6.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 6.11.2013, s. 1).

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 11.3.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1).

- (14) Táto smernica by sa nemala uplatňovať v prípade určitých menej závažných trestných činov. Mala by sa však uplatňovať vtedy, ak dieťa, ktoré je podozrivou alebo obvinenou osobou, bolo pozbavené osobnej slobody.
- (15) V niektorých členských štátoch má právomoc ukladať sankcie, ktoré nezahŕňajú pozbavenie osobnej slobody, za relatívne menej závažné trestné činy iný orgán ako súd s právomocou v trestných veciach. Môže ísť napríklad o priestupky na úseku bezpečnosti cestnej premávky páchané vo veľkom rozsahu, ktoré možno zistiť pri cestnej kontrole. V takýchto situáciách by bolo neprimerané požadovať, aby príslušné orgány zaručili všetky práva podľa tejto smernice. Ak sa v práve členského štátu ustanovuje, že sankcie v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi ukladá takýto orgán, a existuje buď právo na opravný prostriedok, alebo možnosť iným spôsobom postúpiť danú vec súdu s právomocou v trestných veciach, potom by sa táto smernica mala uplatňovať iba na konania na tomto súde v nadväznosti na takýto opravný prostriedok alebo postúpenie.
- (16) V niektorých členských štátoch sa za trestné činy považujú niektoré menej závažné trestné činy, najmä menej závažné trestné činy na úseku bezpečnosti cestnej premávky, menej závažné trestné činy týkajúce sa všeobecne záväzných nariadení obcí a menej závažné trestné činy voči verejnému poriadku. V takýchto situáciách by bolo neprimerané požadovať, aby príslušné orgány zaručili všetky práva podľa tejto smernice. Ak sa v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi v práve členského štátu ustanovuje, že ako sankciu nemožno uložiť pozbavenie osobnej slobody, mala by sa táto smernica uplatňovať len vtedy, keď vo veci koná súd s právomocou v trestných veciach.
- (17) Táto smernica by sa mala uplatňovať iba na trestné konania. Nemala by sa uplatňovať na iné druhy konaní, najmä na konania, ktoré sú osobitne určené pre deti a ktoré by mohli viesť k ochranným, nápravným alebo výchovným opatreniam.
- (18) Pri vykonávaní tejto smernice by sa mali zohľadniť ustanovenia smerníc 2012/13/EÚ a 2013/48/EÚ. V tejto smernici sú stanovené ďalšie doplňujúce záruky týkajúce sa informácií, ktoré sa majú poskytnúť deťom a nositeľovi rodičovských práv a povinností s cieľom zohľadniť osobitné potreby a zraniteľnosť detí.
- (19) Deti by mali dostať informácie o všeobecných aspektoch priebehu konania. Na tento účel by sa deťom malo najmä stručne objasniť, aké sú nasledujúce procesné kroky konania, pokiaľ je to možné s ohľadom na záujem trestného konania, a akú úlohu majú zúčastnené orgány. To, aké informácie sa majú poskytnúť, by malo závisieť od okolností prípadu.
- (20) Deti by mali dostať informácie týkajúce sa práva na lekársku prehliadku v čo najskoršej fáze konania, najneskôr v okamihu pozbavenia osobnej slobody, ak sa vo vzťahu k dieťaťu takéto opatrenie prijme.
- (21) Ak je dieťa pozbavené osobnej slobody, písomné poučenie o právach poskytnuté dieťaťu podľa smernice 2012/13/EÚ by malo zahŕňať jasné informácie o právach, ktoré dieťa má na základe tejto smernice.
- (22) Členské štáty by mali informovať nositeľa rodičovských práv a povinností o uplatniteľných procesných právach, a to buď písomne, ústne, alebo oboma spôsobmi. Tieto informácie by sa mali poskytnúť čo najskôr a mali by byť natoľko podrobné, nakoľko je to potrebné na zaručenie spravodlivého konania a na účinný výkon práv dieťaťa.
- (23) Za určitých okolností, ktoré sa môžu tiež týkať iba jedného z dvoch nositeľov rodičovských práv a povinností, by informácie mali byť poskytnuté inej príslušnej dospeléj osobe, ktorú si dieťa určí a ako takú schváli príslušný orgán. Jednou z takýchto okolností je, keď existujú objektívne a skutkové okolnosti naznačujúce alebo vzbudzujúce podozrenie, že poskytnutie informácií nositeľovi rodičovských práv a povinností by mohlo podstatne ohroziť trestné konanie, najmä v prípade, že by mohlo dôjsť k zničeniu alebo pozmeneniu dôkazov, ovplyvneniu svedkov alebo ak je možné, že nositeľ rodičovských práv a povinností bol zapojený do údajnej trestnej činnosti spolu s dieťaťom.
- (24) Ak zaniknú okolnosti, ktoré príslušné orgány viedli k tomu, že poskytnúť informácie inej príslušnej dospeléj osobe než nositeľovi rodičovských práv a povinností, akékoľvek informácie, ktoré dieťa dostane v súlade s touto smernicou a ktoré sú stále relevantné v priebehu konania, by sa mali poskytnúť nositeľovi rodičovských práv a povinností. Trestné konanie by sa touto požiadavkou nemalo zbytočne predĺžiť.

- (25) Deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami, majú v súlade so smernicou 2013/48/EÚ právo na prístup k obhajcovi. Keďže deti sú zraniteľné a nie sú vždy schopné v plnom rozsahu pochopiť a sledovať trestné konanie, v situáciách stanovených v tejto smernici by im mal pomáhať obhajca. V uvedených situáciách by v prípade, že si pomoc obhajcu nezabezpečí dieťa alebo nositeľ rodičovských práv a povinností, mali by pomoc obhajcu dieťaťu zabezpečiť členské štáty. Členské štáty by mali poskytovať právnu pomoc, ak je to potrebné na zabezpečenie toho, aby sa dieťaťu dostalo účinnej pomoci obhajcu.
- (26) Predpokladom pomoci obhajcu podľa tejto smernice je, že dieťa má právo na prístup k obhajcovi podľa smernice 2013/48/EÚ. Preto ak by sa uplatňovaním ustanovenia smernice 2013/48/EÚ znemožňovalo, aby dieťaťu poskytoval pomoc obhajca podľa tejto smernice, takéto ustanovenie by sa nemalo uplatňovať na právo detí na prístup k obhajcovi podľa smernice 2013/48/EÚ. Na druhej strane by odchýlkami a výnimkami uplatňovanými na pomoc obhajcu ustanovenými v tejto smernici nemalo byť dotknuté právo na prístup k obhajcovi v súlade so smernicou 2013/48/EÚ alebo právo na právnu pomoc v súlade s chartou a EDP, vnútroštátnym právom a ostatným právom Únie.
- (27) Ustanovenia tejto smernice týkajúce sa pomoci obhajcu by sa mali uplatňovať bez zbytočného odkladu bezprostredne po tom, ako boli deti upovedomené, že sú podozrivými alebo obvinenými osobami. Na účely tejto smernice pomoc obhajcu znamená právnu pomoc a zastupovanie obhajcom v trestnom konaní. Ak táto smernica ustanovuje pomoc obhajcu počas výsluchu, obhajca by mal byť prítomný. Bez toho, aby bolo dotknuté právo dieťaťa na prístup k obhajcovi v súlade so smernicou 2013/48/EÚ, pomoc obhajcu neznamená, že obhajca má byť prítomný počas každého vyšetrovacieho úkonu alebo úkonu obstarávania dôkazov.
- (28) Ak je to v súlade s právom na spravodlivý proces, povinnosť členských štátov zabezpečiť deťom, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami, pomoc obhajcu v súlade s touto smernicou nezahŕňa nasledujúce: určenie totožnosti dieťaťa, rozhodnutie o tom, či by sa malo začať vyšetrovanie, overenie držania zbraní alebo iných podobných bezpečnostných otázok, vykonávanie iných vyšetrovacích úkonov alebo iných úkonov zhromažďovania dôkazov, než sú úkony konkrétne uvedené v tejto smernici, ako napríklad telesná prehliadka, lekárska prehliadka, skúška krvi, skúška na prítomnosť alkoholu či podobné skúšky alebo vyhotovenie fotografií, či snímanie odtlačkov prstov, alebo predvedenie dieťaťa pred príslušný orgán či odovzdanie dieťaťa nositeľovi rodičovských práv a povinností alebo inej príslušnej dospeléj osobe v súlade s vnútroštátnym právom.
- (29) Ak sa dieťa, ktoré nebolo pôvodne podozrivou ani obvinenou osobou, napríklad ako svedok, stane podozrivou alebo obvinenou osobou, toto dieťa by malo mať právo nevypovedať vo vlastný neprospech a právo odprieť výpoveď v súlade s právom Únie a EDP, ako ich vykladá Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) a Európsky súd pre ľudské práva. Táto smernica preto výslovne odkazuje na konkrétnu situáciu, keď sa takéto dieťa počas výsluchu políciou alebo iným orgánom presadzovania práva v rámci trestného konania stane podozrivou alebo obvinenou osobou. Ak sa v priebehu takéhoto výsluchu iné dieťa než podozrivý alebo obvinená osoba stane podozrivou alebo obvinenou osobou, výsluch by mal byť pozastavený dovtedy, pokiaľ tomuto dieťaťu nebude oznámené, že je podozrivou alebo obvinenou osobou, a pokiaľ mu nebude poskytnutá pomoc obhajcu podľa tejto smernice.
- (30) Ak je to v súlade s právom na spravodlivý proces, členské štáty by mali mať možnosť odchýliť sa od povinnosti poskytovať pomoc obhajcu, ak to nie je vzhľadom na okolnosti prípadu primerané, pričom je zrejmé, že v prvom rade by sa vždy mali brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa. Deťom by v každom prípade mal pomáhať obhajca, keď sú predvolané pred príslušný súd alebo sudcu s cieľom rozhodnúť o väzbe v ktorejkoľvek fáze konania v rozsahu pôsobnosti tejto smernice, ako aj počas zadržania. Okrem toho by sa pozbavenie osobnej slobody nemalo ukladať ako trestná sankcia, ak obhajca neposkytol dieťaťu takú pomoc, ktorá by dieťaťu umožnila účinne vykonávať svoje právo na obhajobu, a v každom prípade počas súdnych pojednávaní. Členské štáty by mali mať možnosť na tento účel prijať praktické opatrenia.
- (31) Členské štáty by mali mať možnosť dočasne sa odchýliť od povinnosti zabezpečiť pomoc obhajcu v predsúdnom konaní zo závažných dôvodov, a to ak je naliehavo potrebné odvrátiť závažné nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú nedotknuteľnosť osoby alebo ak vyšetrovacie orgány musia nevyhnutne prijať bezodkladné kroky s cieľom predísť podstatnému ohrozeniu trestného konania spojeného so závažným trestným činom, napríklad aby získali informácie týkajúce sa údajných spolupáchateľov závažného trestného činu alebo aby zabránili strate dôležitých dôkazov týkajúcich sa závažného trestného činu. Počas dočasnej odchýlky na základe jedného z uvedených závažných dôvodov by príslušné orgány mali byť schopné vypočúvať deti v neprítomnosti obhajcu, pokiaľ boli informované o ich práve nevypovedať a môžu toto právo vykonávať a pokiaľ takýmto

výsluchom nie sú dotknuté práva na obhajobu vrátane práva nevypovedať vo vlastný neprospech. Výsluch by malo byť možné vykonať v potrebnom rozsahu len na účely získania informácií, ktoré sú potrebné na odvrátenie vážnych nepriaznivých dôsledkov pre život, slobodu alebo telesnú nedotknuteľnosť osoby alebo na zabránenie podstatnému ohrozeniu trestného konania. Každé zneužitie tejto dočasnej odchýlky by v zásade nenapraviteľne poškodilo právo na obhajobu.

- (32) Členské štáty by mali vo svojom vnútroštátnom práve jednoznačne stanoviť dôvody a kritériá pre takúto dočasnú odchýlku a mali by ju využívať len v obmedzenej miere. Každá dočasná odchýlka by mala byť primeraná, prísne časovo obmedzená, nemala by sa zakladať výlučne na druhu alebo závažnosti údajného trestného činu a nemala by ňou byť dotknutá celková spravodlivosť konania. Ak dočasnú odchýlku povolil podľa tejto smernice iný príslušný orgán než sudca alebo súd, členské štáty by mali zabezpečiť, aby mohlo byť rozhodnutie o povolení dočasnej odchýlky posúdené súdom aspoň vo fáze súdneho konania.
- (33) Dôvernosť komunikácie medzi deťmi a ich obhajcom je rozhodujúca pre zabezpečenie účinného výkonu práva na obhajobu a je podstatnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Členské štáty by preto mali bez výnimky rešpektovať dôvernosť stretnutí a iných foriem komunikácie medzi obhajcom a dieťaťom v rámci pomoci poskytovanej obhajcom podľa tejto smernice. Touto smernicou nie sú dotknuté postupy, ktorými sa riadi situácia, v ktorej existujú objektívne a skutkové okolnosti, ktoré vzbudzujú podozrenie, že obhajca je zapojený do páchania trestnej činnosti spolu s dieťaťom. Žiadna trestná činnosť obhajcu by sa nemala považovať za oprávnenú pomoc deťom v rámci tejto smernice. Povinnosť zachovávať dôvernosť znamená nielen to, že členské štáty sa zdržia zasahovania do takejto komunikácie alebo prístupu k nej, ale aj to, že členské štáty v prípade, že deti sú pozbavené osobnej slobody alebo sa iným spôsobom ocitnú na mieste pod kontrolou štátu, zabezpečujú, aby opatrenia týkajúce sa komunikácie presadzovali a chránili takúto dôvernosť. Tým nie sú dotknuté žiadne systémy zavedené vo väzobných zariadeniach, ktoré majú brániť zasielaniu nedovolených zásielok zadržaným osobám, ako je kontrola korešpondencie, pokiaľ tieto systémy neumožňujú príslušným orgánom čítať komunikáciu medzi deťmi a ich obhajcom. Touto smernicou nie sú dotknuté ani postupy podľa vnútroštátneho práva, podľa ktorých možno zamietnuť preposielanie korešpondencie, ak odosielateľ nesúhlasí s tým, aby sa korešpondencia najskôr predložila príslušnému súdu.
- (34) Touto smernicou nie je dotknuté narušenie dôvernosti v dôsledku zákonného sledovania príslušnými orgánmi. Touto smernicou takisto nie je dotknutá činnosť, ktorú vykonávajú napríklad národné spravodajské služby na zaručovanie národnej bezpečnosti v súlade s článkom 4 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ) alebo na ktorú sa vzťahuje článok 72 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), podľa ktorého hlava V časti III ZFEÚ o priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti nesmie mať vplyv na výkon právomocí členských štátov vo veci udržiavania verejného poriadku a zabezpečovania vnútornej bezpečnosti.
- (35) Deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, by mali mať právo na individuálne posúdenie na účely zistenia ich osobitných potrieb z hľadiska ochrany, výchovy, vzdelávania a sociálnej integrácie, ďalej na určenie toho, či a v akom rozsahu by bolo potrebné prijať osobitné opatrenia počas trestného konania, a na určenie rozsahu ich trestnej zodpovednosti a primeranosti konkrétneho trestu alebo výchovného opatrenia.
- (36) V individuálnom posúdení by sa predovšetkým mala zohľadniť osobnosť a vyspelosť dieťaťa, jeho ekonomické, sociálne a rodinné pomery vrátane prostredia, v ktorom žije, a akákoľvek osobitná zraniteľnosť dieťaťa, ako sú poruchy učenia a komunikačné ťažkosti.
- (37) Malo by byť možné prispôbiť rozsah a mieru podrobnosti individuálneho posúdenia okolnostiam prípadu, pričom sa zohľadňuje závažnosť údajného trestného činu a opatrenia, ktoré by bolo možné prijať v prípade, že dieťa bude v súvislosti s takýmto trestným činom uznané za vinné. Mohlo by sa použiť individuálne posúdenie, ktoré bolo u toho istého dieťaťa vykonané v nedávnej minulosti, ak je aktualizované.
- (38) Príslušné orgány by mali zohľadniť informácie vyplývajúce z individuálneho posúdenia pri rozhodovaní o tom, či sa má prijať osobitné opatrenia týkajúce sa dieťaťa, ako je poskytnutie praktickej pomoci, posudzovanie vhodnosti a účinnosti akýchkoľvek preventívnych opatrení vo vzťahu k dieťaťu, ako sú rozhodnutia o predbežnej väzbe alebo alternatívne opatrenia, a pri rozhodovaní či prijímaní určitého postupu v rámci trestného konania vrátane ukladania trestu zohľadniť aj individuálne vlastnosti a situáciu dieťaťa. Ak individuálne posúdenie ešte nie je k dispozícii, nemalo by to príslušným orgánom brániť v prijímaní takýchto opatrení alebo rozhodnutí za

predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v tejto smernici, vrátane toho, že individuálne posúdenie sa uskutoční v čo najskoršej vhodnej fáze konania. Primeranosť a účinnosť opatrení alebo rozhodnutí prijatých pred vykonaním individuálneho posúdenia by sa mohla prehodnotiť po sprístupnení individuálneho posúdenia.

- (39) Individuálne posúdenie by sa malo uskutočniť v čo najskoršej vhodnej fáze konania a včas, aby informácie z neho vyplývajúce mohol zohľadniť prokurátor, sudca alebo iný príslušný orgán ešte pred podaním obžaloby na účely súdneho konania. V každom prípade by však malo byť možné podať obžalobu aj v prípade, že individuálne posúdenie nie je k dispozícii, a to za predpokladu, že je to v najlepšom záujme dieťaťa. K tomu môže dôjsť napríklad vtedy, ak je dieťa vo väzbe v prípravnom konaní a čakanie na vykonanie individuálneho posúdenia by zbytočne túto väzbu predĺžilo.
- (40) Členské štáty by mali mať možnosť odchyliť sa od povinnosti vykonať individuálne posúdenie, ak si takúto odchýlku vyžadujú okolnosti prípadu, pričom by mali zohľadňovať okrem iného i závažnosť údajného trestného činu a opatrenia, ktoré by bolo možné prijať, ak by dieťa bolo v súvislosti s týmto trestným činom uznané za vinné, a to za predpokladu, že táto odchýlka je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. V tomto kontexte by sa mali zohľadniť všetky relevantné prvky, aj to, či dieťa bolo v nedávnej minulosti podrobené individuálnemu posúdeniu v rámci trestného konania, alebo či ide daný prípad možno prerokúvať bez podania obžaloby.
- (41) Povinnosť starostlivosti voči deťom, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami, je základom spravodlivého výkonu spravodlivosti, najmä vtedy, keď sú deti pozbavené osobnej slobody, a preto sú v obzvlášť oslabenom postavení. Aby sa zabezpečila osobná nedotknuteľnosť dieťaťa, ktoré bolo pozbavené osobnej slobody, dieťa by malo mať právo na lekársku prehliadku. Takúto lekársku prehliadku by mal vykonať lekár alebo iný kvalifikovaný odborník, a to buď z podnetu príslušných orgánov, najmä ak sú dôvodom takejto prehliadky konkrétne zdravotné symptómy, alebo v reakcii na žiadosť dieťaťa, nositeľa rodičovských práv a povinností alebo obhajcu dieťaťa. Členské štáty by mali stanoviť praktické opatrenia týkajúce sa lekárskeho prehliadok, ktoré sa majú vykonať v súlade s touto smernicou, a prístupu detí k takýmto prehliadkam. Takéto opatrenia by sa mohli týkať okrem iného situácií, keď sú u toho istého dieťaťa v krátkom čase podané dve žiadosti alebo viac žiadostí o vykonanie lekárskej prehliadky.
- (42) Deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, nie sú vždy schopné pochopiť obsah výsluchov, ktoré sa s nimi vedú. Aby sa zabezpečila dostatočná ochrana takýchto detí, výsluchy zo strany polície alebo iných orgánov presadzovania práva by sa preto mali audiovizuálne zaznamenávať, ak je to primerané pri zohľadnení okrem iného toho, či je obhajca prítomný, alebo nie, a či je dieťa pozbavené osobnej slobody, alebo nie, pričom je zrejmé, že v prvom rade by sa vždy mali brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa. V tejto smernici sa od členských štátov nepožaduje, aby audiovizuálne zaznamenávali výsluch detí, ktorý vykonáva sudca alebo súd.
- (43) Ak sa má v súlade s touto smernicou vyhotoviť audiovizuálny záznam, no znemožňuje to neprekonateľný technický problém, polícia alebo iný orgán presadzovania práva by mali mať možnosť viesť s dieťaťom výsluch aj bez vyhotovenia audiovizuálneho záznamu, a to za predpokladu, že bolo vynaložené primerané úsilie na odstránenie technického problému, že nie je vhodné výsluch odložiť a že je to v súlade s najlepšimi záujmami dieťaťa.
- (44) Bez ohľadu na to, či sa výsluch detí audiovizuálne zaznamenáva, výsluch by sa mal viesť vždy tak, aby sa zohľadnili vek a vyspelosť dotknutých detí.
- (45) Deti sa v prípade pozbavenia osobnej slobody nachádzajú v osobitne zraniteľnej pozícii. Malo by sa preto vyvíjať osobitné úsilie o to, aby sa pozbaveniu osobnej slobody zabránilo, a najmä väzbe detí v akejkoľvek fáze konania pred tým, než sú právoplatne rozhodne o tom, či príslušné dieťa trestný čin spáchalo, a to vzhľadom na možné riziká pre ich telesný, duševný a sociálny vývoj a na to, že pozbavenie osobnej slobody by mohlo brániť ich opätovnému začleneniu do spoločnosti. Členské štáty by mohli prijať praktické opatrenia, ako napríklad usmernenia alebo pokyny pre príslušníkov polície týkajúce sa uplatňovania tejto požiadavky v prípade policajnej väzby. Touto požiadavkou nie je v žiadnom prípade dotknutá možnosť príslušníkov polície či iných orgánov presadzovania práva zadržať dieťa v situácii, keď je úplne zrejmé, že je to nevyhnutné, napríklad pri pristihnutí pri trestnom čine alebo bezprostredne po jeho spáchaní.

- (46) Príslušné orgány by mali vždy zvážiť alternatívne opatrenia k zadržaniu (ďalej len „alternatívne opatrenia“) a mali by takéto opatrenia využívať, kedykoľvek je to možné. Takéto alternatívne opatrenia by mohli zahŕňať zákaz výskytu dieťaťa na určitých miestach, povinnosť dieťaťa zdržiavať sa na konkrétnom mieste, obmedzenia kontaktu s určitými osobami, povinnosť hlásiť sa príslušným orgánom, účasť na výchovných programoch alebo pokiaľ s tým dieťa súhlasí, účasť na terapeutických programoch alebo programoch liečby závislosti.
- (47) Zadržanie dieťaťa by malo podliehať pravidelnému preskúmaniu súdom, čo by mohlo byť aj samosudcom. Takéto pravidelné preskúmanie by sa malo dať vykonať súdom *ex officio* alebo na žiadosť dieťaťa, obhajcu dieťaťa alebo justičného orgánu, ktorý nie je súdom, predovšetkým prokurátora. Členské štáty by na tento účel mali stanoviť praktické opatrenia, a to aj pokiaľ ide o situáciu, keď pravidelné preskúmanie už vykonal súd z úradnej povinnosti a dieťa alebo obhajca dieťaťa žiada o vykonanie takéhoto ďalšieho preskúmania.
- (48) Ak sú deti zadržané, mali by pre ne platiť osobitné ochranné opatrenia. Mali by byť najmä umiestnené oddelene od dospelých osôb, pokiaľ sa nedospeje k záveru, že to nie je v najlepšom záujme dieťaťa, a to v súlade s článkom 37 písm. c) Dohovoru OSN o právach dieťaťa. Ak zadržané dieťa dosiahne vek 18 rokov, mala by existovať možnosť, aby zostalo umiestnené oddelene počas zadržania, ak je to odôvodnené a pri zohľadnení okolností dotknutej osoby. Osobitná pozornosť by sa mala venovať spôsobu zaobchádzania so zadržanými deťmi vzhľadom na ich prirodzenú zraniteľnosť. Deti by mali mať prístup k vzdelávacím zariadeniam podľa ich potrieb.
- (49) Členské štáty by mali zabezpečiť, aby deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami a ktoré držia v policajnej väzbe, držali oddelene od dospelých, pokiaľ sa nedospeje k záveru, že to nie je v najlepšom záujme dieťaťa, alebo pokiaľ za výnimočných okolností nie je v praxi možné tak urobiť, za predpokladu, že deti držia spoločne s dospelými spôsobom zlučiteľným s najlepšimi záujmami dieťaťa. Napríklad v riedko osídlených oblastiach by malo byť výnimočne možné, aby deti držali v policajnej väzbe spoločne s dospelými, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa. V takýchto situáciách by sa od príslušných orgánov malo vyžadovať, aby venovali zvýšenú pozornosť zabezpečeniu ochrany telesnej nedotknuteľnosti a blaha dieťaťa.
- (50) Deti by malo byť možné umiestniť spolu s mladými dospelými osobami, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa. Je na členských štátoch, aby určili, ktoré osoby sa považujú za mladé dospelé osoby v súlade s ich vnútroštátnym právom a postupmi. Členské štáty sú nabádané, aby určili tak, že osoby staršie ako 24 rokov sa nepovažujú za mladé dospelé osoby.
- (51) Ak sú deti vo väzbe, členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia stanovené v tejto smernici. Takéto opatrenia by mali okrem iného zabezpečiť účinný a pravidelný výkon práva na rodinný život. Deti by mali mať právo na udržiavanie pravidelného kontaktu so svojimi rodičmi, rodinou a priateľmi prostredníctvom návštev a korešpondencie okrem prípadov, keď je z dôvodu najlepších záujmov dieťaťa či v záujme spravodlivosti nevyhnutné uplatniť výnimočné obmedzenia.
- (52) Členské štáty by mali tiež prijať vhodné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania slobody náboženského vyznania alebo viery dieťaťa. V tejto súvislosti by členské štáty predovšetkým nemali zasahovať do náboženského vyznania či viery dieťaťa. Členské štáty však nemusia aktívne prijímať kroky zamerané na pomoc deťom pri praktizovaní viery.
- (53) Členské štáty by v prípade potreby mali prijať vhodné opatrenia aj na ďalšie situácie pozbavenia osobnej slobody. Prijaté opatrenia by mali byť primerané a zodpovedať povahe pozbavenia osobnej slobody, ako je policajná väzba alebo zadržanie a jeho trvanie.
- (54) Pracovníci, ktorí sú v priamom kontakte s deťmi, by mali zohľadniť osobitné potreby detí rôznych vekových skupín a mali by zabezpečiť, aby konanie bolo prispôbené deťom. Na tieto účely by mali uvedení pracovníci absolvovať osobitnú odbornú prípravu zameranú na zaobchádzanie s deťmi.
- (55) S deťmi by sa malo zaobchádzať primerane ich veku, vyspelosti a úrovni chápania, pričom by sa mali brať do úvahy všetky osobitné potreby vrátane akýchkoľvek komunikačných ťažkostí, ktoré môžu mať.

- (56) Zohľadňujúc rozdiely medzi právnymi tradíciami a systémami v členských štátoch, by sa súkromie detí počas trestného konania malo zabezpečiť čo najlepším spôsobom, a to okrem iného aj v záujme uľahčenia opätovnej integrácie detí do spoločnosti. Členské štáty by mali ustanoviť, aby sa súdne pojednávania, ktoré sa vedú s deťmi, bežne konali s vylúčením verejnosti, alebo umožniť súdom alebo sudcom rozhodnúť, aby sa takéto pojednávania viedli s vylúčením verejnosti. Týmto nie je dotknuté verejné vynášanie rozsudkov v súlade s článkom 6 EDEP.
- (57) Deti by mali mať právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností počas súdnych pojednávaní, ktorých sú účastníkmi. Ak je nositeľom rodičovských práv a povinností u toho istého dieťaťa viac než jedna osoba, dieťa by malo mať právo byť sprevádzané nimi všetkými, pokiaľ to aj napriek primeranému úsiliu vynaloženému zo strany príslušných orgánov nie je v praxi nemožné. Členské štáty by mali stanoviť praktické opatrenia na výkon práva detí byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností počas súdneho pojednávania, ktorého sú účastníkom, a týkajúce sa podmienok, za akých môže byť sprevádzajúca osoba dočasne zo súdneho pojednávania vylúčená. Takéto opatrenia by sa mohli okrem iného týkať situácie, keď nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže dočasne dieťa sprevádzať alebo nechce využiť možnosť sprevádzať dieťa, a to za predpokladu, že sú zohľadnené najlepšie záujmy dieťaťa.
- (58) Za určitých okolností, ktoré sa tiež môžu týkať iba jedného z nositeľov rodičovských práv a povinností, dieťa by malo mať právo na to, aby ho v priebehu súdneho pojednávania sprevádzala iná príslušná dospelá osoba než nositeľ rodičovských práv a povinností. Jednou z týchto okolností je, keď by nositeľ rodičovských práv a povinností, ktorý sprevádza dieťa, mohol podstatne ohroziť trestné konanie, najmä keď existujú objektívne a skutkové okolnosti, ktoré naznačujú alebo vzbudzujú podozrenie, že by mohlo dôjsť k zničeniu alebo pozmeneniu dôkazov, ovplyvneniu svedkov alebo nositeľ rodičovských práv a povinností mohol byť zapojený do údajnej trestnej činnosti spolu s dieťaťom.
- (59) V súlade s touto smernicou by deti mali mať tiež právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností aj počas ďalších fáz konania, na ktorých sa zúčastňujú, ako napríklad počas policajného výsluchu.
- (60) Právo obvinenej osoby osobne sa zúčastniť na konaní na súde vychádza z práva na spravodlivý proces ustanoveného v článku 47 charty a v článku 6 EDEP, ako ho vykladá Súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva. Členské štáty by mali prijať primerané opatrenia s cieľom podnecovať deti na účasť na súdnom konaní v ich veci, a to aj ich osobným predvolaním a zaslaním kópie predvolania nositeľovi rodičovských práv a povinností, alebo ak by to bolo v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa, inej príslušnej dospeléj osobe. Členské štáty by mali v súvislosti s prítomnosťou dieťaťa na súdnom konaní stanoviť praktické opatrenia. Uvedené opatrenia by mohli zahŕňať ustanovenia týkajúce sa podmienok, za akých môže byť dieťa z konania na súde dočasne vylúčené.
- (61) Určité práva stanovené v tejto smernici by sa mali uplatňovať na deti, ktoré sú vyžiadanými osobami, a to od okamihu ich zatknutia vo vykonávajúcim členskom štáte.
- (62) Konanie o európskom zatykači je kľúčové pre spoluprácu medzi členskými štátmi v trestných veciach. Dodržiavanie lehôt uvedených v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV je pre takúto spoluprácu nevyhnutné. Preto by sa uvedené lehoty mali dodržiavať, zatiaľ čo deti, ktoré sú vyžiadanými osobami, by mali mať možnosť v rámci konaní o európskom zatykači v plnej miere vykonávať svoje práva podľa tejto smernice.
- (63) Členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sudcovia a prokurátori, ktorí sa zúčastňujú na trestných konaniach, ktorých účastníkmi sú deti, mali v tejto oblasti osobitné právomoci alebo účinný prístup k špecifickej odbornej príprave najmä so zameraním na práva detí, vhodné techniky výsluchu, detskú psychológiu a komunikáciu v jazyku prispôbomom deťom. Členské štáty by takisto mali prijať primerané opatrenia na podporu poskytovania takejto špecifickej odbornej prípravy pre obhajcov, ktorí sa zaoberajú trestnými konaniami, ktorých účastníkmi sú deti.
- (64) Na účely monitorovania a hodnotenia účinnosti tejto smernice je potrebné vykonávať zber relevantných údajov z dostupných údajov, pokiaľ ide o uplatňovanie práv stanovených v tejto smernici. Takéto údaje zahŕňajú údaje zaznamenané justičnými orgánmi a orgánmi presadzovania práva, a pokiaľ je to možné, administratívne údaje zhromaždené orgánmi zdravotnej a sociálnej starostlivosti a týkajú sa práv stanovených v tejto smernici najmä v súvislosti s počtom detí, ktoré mali prístup k obhajcovi, počtom vykonaných individuálnych posúdení, počtom audiovizuálne zaznamenaných výsluchov a počtom detí pozbavených osobnej slobody.

- (65) Členské štáty by mali dodržiavať a zaručovať práva stanovené v tejto smernici, a to bez akejkoľvek diskriminácie z dôvodu rasy, farby pleti, pohlavia, sexuálnej orientácie, jazyka, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národnosti, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetkových pomerov, zdravotného postihnutia alebo narodenia.
- (66) V tejto smernici sa rešpektujú základné práva a zásady uznané v charte a EDLP vrátane zákazu mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, práva na slobodu a bezpečnosť, rešpektovania súkromného a rodinného života, práva na nedotknuteľnosť osoby, práva dieťaťa, integrácie osôb so zdravotným postihnutím, práva na účinný prostriedok nápravy a práva na spravodlivý proces, prezumpcie neviny a práva na obhajobu. Táto smernica by sa mala vykonávať v súlade s uvedenými právami a zásadami.
- (67) V tejto smernici sa stanovujú minimálne pravidlá. Členské štáty by mali môcť rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytovať vyššiu úroveň ochrany. Takáto vyššia úroveň ochrany by nemala predstavovať prekážku pre vzájomné uznávanie justičných rozhodnutí, ktoré majú tieto minimálne pravidlá uľahčovať. Úroveň ochrany stanovená členskými štátmi by nemala byť nikdy nižšia ako úrovne stanovené v charte alebo EDLP, ako ich vykladá Súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva.
- (68) Keďže ciele tejto smernice, a to ustanovenie spoločných minimálnych noriem týkajúcich sa procesných záruk pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu jej rozsahu a účinku ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (69) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa tieto členské štáty nezúčastňujú na prijatí tejto smernice, nie sú ňou viazané ani nepodliehajú jej uplatňovaniu.
- (70) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o EÚ a ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.
- (71) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 o vysvetľujúcich dokumentoch ⁽¹⁾ sa členské štáty zaviazali, že v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach pripoja jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. V súvislosti s touto smernicou sa zákonodarca domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Predmet úpravy

V tejto smernici sa stanovujú spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa určitých práv detí:

- a) ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní alebo
- b) voči ktorým sa vedie konanie o európskom zatykači podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV (ďalej len „vyžiadané osoby“).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

1. Táto smernica sa vzťahuje na deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní. Uplatňuje sa až do právoplatného rozhodnutia o tom, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, vrátane prípadného vynesenia trestu a rozhodnutia o akomkoľvek opravnom prostriedku.
2. Táto smernica sa uplatňuje na deti, ktoré sú vyžiadanými osobami, od okamihu ich zadržania vo vykonávajúcim členskom štáte v súlade s článkom 17.
3. S výnimkou článku 5, článku 8 ods. 3 písm. b) a článku 15 v rozsahu, v ktorom uvedené ustanovenia odkazujú na nositeľa rodičovských práv a povinností, sa táto smernica alebo jej určité ustanovenia uplatňujú na osoby uvedené v odsekoch 1 a 2 tohto článku, pokiaľ takéto osoby boli v čase začatia konania deťmi, ale neskôr dosiahli vek 18 rokov, a uplatňovanie tejto smernice alebo jej určitých ustanovení je vhodné vzhľadom na okolnosti prípadu vrátane vyladenosti a zraniteľnosti dotknutej osoby. Členské štáty sa môžu rozhodnúť neuplatňovať túto smernicu, ak dotknutá osoba dosiahla vek 21 rokov.
4. Táto smernica sa uplatňuje na deti, ktoré pôvodne neboli podozrivými alebo obvinenými osobami, ale ktoré sa stali podozrivými alebo obvinenými osobami počas výsluchu políciou alebo iným orgánom presadzovania práva.
5. Táto smernica sa nedotýka vnútroštátnych pravidiel určujúcich vek trestnej zodpovednosti.
6. Bez toho, aby bolo dotknuté právo na spravodlivý proces, v súvislosti s menej závažnými trestnými činmi:
 - a) ak sa v práve členského štátu stanovuje uloženie sankcie zo strany iného orgánu než súdu s právomocou v trestných veciach a ak možno proti uloženiu takejto sankcie podať na tomto súde opravný prostriedok alebo uloženie takejto sankcie možno tomuto súdu postúpiť, alebo
 - b) ak ako sankciu nemožno uložiť pozbavenie osobnej slobody,

táto smernica sa vzťahuje iba na konania na súde s právomocou v trestných veciach.

V každom prípade sa táto smernica uplatňuje v plnom rozsahu, ak je dieťa pozbavené osobnej slobody, a to bez ohľadu na fázu trestného konania.

Článok 3

Vymedzenia pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. „dieťa“ je osoba mladšia ako 18 rokov;
2. „nositeľ rodičovských práv a povinností“ je každá osoba, ktorá má rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k dieťaťu;
3. „rodičovské práva a povinnosti“ sú všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky, vrátane práva osobnej starostlivosti a práva styku s dieťaťom.

Pokiaľ ide o prvý odsek bod 1, ak nie je isté, či osoba dosiahla vek 18 rokov, považuje sa táto osoba za dieťa.

Článok 4

Právo na informácie

1. Členské štáty zabezpečia, aby deti, keď sú informované o tom, že sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, boli bezodkladne informované o svojich právach v súlade so smernicou 2012/13/EÚ a o všeobecných aspektoch vedenia konania.

Členské štáty tiež zabezpečia, aby boli deti informované o právach stanovených v tejto smernici. Uvedené informácie musia byť poskytnuté:

- a) ihneď po tom, ako boli deti informované, že sú podozrivé alebo obvinenými osobami, pokiaľ ide o:
 - i) právo na to, aby bol nositeľ rodičovských práv a povinností informovaný, ako je ustanovené v článku 5;
 - ii) právo na pomoc obhajcu, ako je ustanovené v článku 6;
 - iii) právo na ochranu súkromia, ako je ustanovené v článku 14;
 - iv) právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností počas fáz konania okrem súdnych pojednávaní, ako je ustanovené v článku 15 ods. 4;
 - v) právo na právnu pomoc, ako je ustanovené v článku 18;
 - b) v najskoršej vhodnej fáze konania, pokiaľ ide o:
 - i) právo na individuálne posúdenie, ako je ustanovené v článku 7;
 - ii) právo na lekársku prehliadku vrátane práva na lekársku pomoc, ako je ustanovené v článku 8;
 - iii) právo na obmedzenie pozbavenia osobnej slobody a využitie alternatívnych opatrení vrátane práva na pravidelné preskúmanie zadržania, ako je ustanovené v článkoch 10 a 11;
 - iv) právo byť sprevádzaný nositeľom rodičovských práv a povinností počas súdnych pojednávaní, ako je ustanovené v článku 15 ods. 1;
 - v) právo osobne sa zúčastniť na pojednávaní, ako je ustanovené v článku 16;
 - vi) právo na účinné opravné prostriedky, ako je ustanovené v článku 19;
 - c) po pozbavení osobnej slobody, pokiaľ ide o právo na osobitné zaobchádzanie počas pozbavenia osobnej slobody, ako je ustanovené v článku 12.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa informácie uvedené v odseku 1 poskytovali písomne, ústne alebo oboma spôsobmi, v jednoduchom a zrozumiteľnom jazyku a aby sa tieto informácie zaznamenávali prostredníctvom postupu vyhotovovania záznamov v súlade s vnútroštátnym právom.
3. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že sa deťom poskytne poučenie o právach podľa smernice 2012/13/EÚ, zahŕňalo toto poučenie odkaz na ich práva podľa tejto smernice.

Článok 5

Právo dieťaťa na to, aby bol nositeľ rodičovských práv a povinností informovaný

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa nositeľovi rodičovských práv a povinností čo možno najskôr poskytli informácie, ktoré má dieťa právo získať podľa článku 4.

2. Informácie uvedené v odseku 1 sa poskytnú inej príslušnej dospeléj osobe, ktorú si dieťa určí a ako takú schváli príslušný orgán, ak by poskytnutie uvedených informácií nositeľovi rodičovských práv a povinností:

- a) bolo v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa;
- b) nebolo možné, a to ani napriek primeranému úsiliu, pretože nie je možné skontaktovať sa s nositeľom rodičovských práv a povinností alebo jeho totožnosť je neznáma;
- c) mohlo na základe objektívnych a skutkových okolností podstatne ohroziť trestné konanie.

Ak si dieťa neurčí žiadnu inú príslušnú dospelú osobu alebo ak dospelá osoba, ktorú dieťa určí, nie je akceptovateľná pre príslušný orgán, príslušný orgán s ohľadom na najlepšie záujmy dieťaťa určí inú osobu a poskytne jej informácie. Uvedenou osobou môže byť aj zástupca orgánu alebo inej inštitúcie zodpovednej za ochranu alebo blaho detí.

3. Ak okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu odseku 2 písm. a), b) alebo c), zaniknú, všetky informácie, ktoré boli dieťaťu poskytnuté v súlade s článkom 4 a ktoré sú v priebehu konania stále relevantné, sa poskytnú nositeľovi rodičovských práv a povinností.

Článok 6

Pomoc obhajcu

1. Deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, majú v súlade so smernicou 2013/48/EÚ právo na prístup k obhajcovi. Žiadne ustanovenie tejto smernice, najmä v tomto článku, nemá vplyv na uvedené právo.

2. Členské štáty zabezpečia, aby obhajca deťom pomáhal v súlade s týmto článkom s cieľom umožniť im účinne vykonávať právo na obhajobu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby obhajca deťom pomáhal bez zbytočného odkladu po tom, ako boli informované, že sú podozrivé alebo obvinenými osobami. V každom prípade obhajca poskytuje deťom pomoc, počnúc ktoroukoľvek z týchto udalostí, podľa toho, ktorá nastane najskôr:

- a) pred ich výsluchom políciou alebo iným orgánom presadzovania práva alebo justičným orgánom;
- b) po tom, ako vyšetrovacie alebo iné príslušné orgány uskutočnili vyšetrovací alebo iný úkon obstarávania dôkazov v súlade s odsekom 4 písm. c);
- c) bez zbytočného odkladu po pozbavení osobnej slobody;
- d) ak boli predvolané na súd s právomocou v trestných veciach, v primeranej lehote pred tým, ako sa dostavia na tento súd.

4. Pomoc obhajcu zahŕňa toto:

- a) členské štáty zabezpečia, aby deti mali právo na stretnutie s obhajcom, ktorý ich zastupuje, v súkromí a na komunikáciu s ním, a to aj pred výsluchom políciou alebo iným orgánom presadzovania práva, alebo justičným orgánom;
- b) členské štáty zabezpečia, aby obhajca pomáhal deťom počas výsluchu a aby sa mohol na výsluchu v plnej miere zúčastniť. Takáto účasť sa musí uskutočniť v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva, pokiaľ takýmito postupmi nie je dotknutý účinný výkon alebo podstata dotknutého práva. Ak sa obhajca zúčastňuje na výsluchu, skutočnosť, že sa na ňom zúčastnil, sa zaznamená tak, že sa uplatní postup vyhotovenia záznamu podľa vnútroštátneho práva;

c) členské štáty zabezpečia, aby obhajca pomáhal deťom prinajmenšom počas týchto vyšetrovacích úkonov alebo úkonov obstarávania dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby:

- i) identifikácia;
- ii) konfrontácia;
- iii) rekonštrukcia miesta činu.

5. Členské štáty dodržiavajú dôvernosc komunikácie medzi deťmi a ich obhajcom pri výkone práva na prístup k obhajcovi ustanoveného v tejto smernici. Takáto komunikácia zahŕňa stretnutia, korešpondenciu, telefonické rozhovory a akékoľvek iné formy komunikácie, ktoré povoľuje vnútroštátne právo.

6. Za predpokladu, že je to v súlade s právom na spravodlivý proces, sa členské štáty môžu odchyliť od odseku 3, ak pomoc obhajcu nie je primeraná vzhľadom na okolnosti prípadu pri zohľadnení závažnosti údajného trestného činu, zložitosti prípadu a opatrení, ktoré by sa mohli prijať v súvislosti s takýmto trestným činom, pričom je zrejmé, že v prvom rade sa vždy berú do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

Členské štáty v každom prípade zabezpečia, aby obhajca deťom pomáhal:

- a) keď sú predvedené pred príslušný súd alebo sudcu s cieľom rozhodnúť o ich väzbe v ktorejkoľvek fáze konania v rozsahu pôsobnosti tejto smernice a
- b) počas väzby.

Členské štáty takisto zabezpečia, aby sa pozbavenie osobnej slobody neukladalo ako trest, pokiaľ obhajca nepomohol dieťaťu tak, že mu umožnil účinne vykonávať právo na obhajobu, a v každom prípade počas súdnych pojednávaní.

7. Ak má dieťaťu poskytnúť pomoc obhajca v súlade s týmto článkom, ale žiadny obhajca nie je prítomný, príslušné orgány odložia výsluch dieťaťa alebo iné vyšetrovacie úkony, alebo úkony obstarávania dôkazov ustanovené v odseku 4 písm. c) na primeraný čas, aby sa mohlo počkať na príchod obhajcu, alebo ak si dieťa obhajcu neurčilo, aby sa obhajca pre dieťa zabezpečil.

8. Členské štáty sa môžu za výnimočných okolností a iba vo fáze pred začatím súdneho konania dočasne odchyliť od uplatňovania práv ustanovených v odseku 3 v rozsahu, ktorý je opodstatnený vzhľadom na osobitné okolnosti prípadu, a to na základe jedného z týchto závažných dôvodov, ak:

- a) existuje naliehavá potreba odvrátiť vážne nepriaznivé dôsledky pre život, slobodu alebo telesnú nedotknuteľnosť osoby;
- b) je nevyhnutné, aby vyšetrovacie orgány uskutočnili okamžité kroky s cieľom zabrániť podstatnému ohrozeniu trestného konania v súvislosti so závažným trestným činom.

Členské štáty zabezpečia, aby príslušné orgány pri uplatňovaní tohto odseku zohľadňovali najlepšie záujmy dieťaťa.

Rozhodnutie pristúpiť k výsluchu v neprítomnosti obhajcu podľa tohto odseku môže prijať justičný orgán alebo iný príslušný orgán iba na individuálnom základe a za podmienky, že toto rozhodnutie možno podrobiť súdnemu preskúmaniu.

Článok 7

Právo na individuálne posúdenie

1. Členské štáty zabezpečia, aby boli zohľadnené osobitné potreby detí týkajúce sa ochrany, výchovy, vzdelávania a sociálnej integrácie.

2. Na tento účel sa vykoná individuálne posúdenie detí, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní. V individuálnom posúdení sa zohľadní najmä osobnosť a vyspelosť dieťaťa, jeho ekonomické, sociálne a rodinné pomery a akákoľvek osobitná zraniteľnosť dieťaťa.
3. Rozsah a stupeň podrobnosti individuálneho posúdenia sa môže líšiť v závislosti od okolností prípadu, opatrení, ktoré možno prijať, ak je dieťa uznané za vinné zo spáchania údajného trestného činu, a od toho, či dieťa v nedávnej minulosti bolo individuálne posudzované.
4. Cieľom individuálneho posúdenia je zistiť a zaznamenať v súlade s postupom vyhotovenia záznamu v dotknutom členskom štáte také informácie týkajúce sa individuálnych vlastností a situácie dieťaťa, ktoré by mohli byť užitočné pre príslušné orgány pri:
 - a) rozhodovaní o tom, či sa majú prijať akékoľvek osobitné opatrenia v prospech dieťaťa;
 - b) posudzovaní vhodnosti a účinnosti akýchkoľvek preventívnych opatrení týkajúcich sa dieťaťa;
 - c) prijímaní akéhokoľvek rozhodnutia alebo stanovení postupu v trestnom konaní, a to aj pri rozhodovaní o treste.
5. Individuálne posúdenie sa vykoná v najskoršej vhodnej fáze konania a v súlade s odsekom 6 pred obžalobou.
6. Pri absencii individuálneho posúdenia je i tak možné podať obžalobu za predpokladu, že je to v najlepšom záujme dieťaťa, pričom individuálne posúdenie je v každom prípade na začiatku súdneho pojednávania k dispozícii.
7. Individuálne posúdenie sa vykoná za maximálnej účasti dieťaťa. Vykonáva ho kvalifikovaný personál, ktorý pritom podľa možnosti uplatňuje multidisciplinárny prístup a v príslušných prípadoch zahŕňa nositeľa rodičovských práv a povinností alebo inú príslušnú dospelú osobu, ako je uvedené v článkoch 5 a 15 a/alebo špecializovaného odborníka.
8. Ak sa výrazne zmenia prvky, ktoré predstavujú základ individuálneho posúdenia, členské štáty zaistia, aby sa individuálne posúdenie v priebehu trestného konania aktualizovalo.
9. Členské štáty sa môžu odchýliť od povinnosti vykonať individuálne posúdenie, ak si takúto odchýlku vyžadujú okolnosti prípadu a za predpokladu, že je to v súlade s najlepšimi záujmami dieťaťa.

Článok 8

Právo na lekársku prehliadku

1. Členské štáty zabezpečia, aby deti, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, mali právo na lekársku prehliadku bez zbytočného odkladu, a to predovšetkým na účely posúdenia ich celkového duševného a telesného stavu. Lekárska prehliadka musí byť čo najmenej invazívna a vykonáva ju lekár alebo iný kvalifikovaný odborník.
2. Výsledky lekárskej prehliadky sa zohľadňujú pri rozhodovaní o tom, či je dieťa schopné podrobiť sa výsluchu, iným vyšetrovacím úkonom alebo úkonom obstarávania dôkazov alebo akýmkoľvek opatreniam prijatým alebo plánovaným vo vzťahu k dieťaťu.
3. Lekárska prehliadka sa vykoná buď z podnetu príslušných orgánov, najmä ak sú dôvodom takejto prehliadky konkrétne zdravotné symptómy, alebo na žiadosť niektorej z týchto osôb:
 - a) dieťa;
 - b) nositeľ rodičovských práv a povinností alebo iná príslušná dospelá osoba podľa článkov 5 a 15;
 - c) obhajca dieťaťa.

4. Výsledok lekárskej prehliadky sa zaznamená písomne. V prípade potreby sa poskytne lekárska pomoc.
5. Členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade, ak si to okolnosti vyžadujú, vykonala ďalšia lekárska prehliadka.

Článok 9

Audiovizuálny záznam výsluchu

1. Členské štáty zabezpečia, aby bol vyhotovený audiovizuálny záznam výsluchu detí políciou alebo inými orgánmi presadzovania práva počas trestného konania, ak je to primerané vzhľadom na okolnosti prípadu, berúc do úvahy okrem iného i to, či je obhajca prítomný, alebo nie, a či je dieťa pozbavené osobnej slobody, alebo nie, pričom v prvom rade sa vždy zohľadnia najlepšie záujmy dieťaťa.
2. Ak sa audiovizuálny záznam nevyhotoví, výsluch sa zaznamená iným vhodným spôsobom, napríklad prostredníctvom písomnej zápisnice, ktorá je riadne overená.
3. Týmto článkom nie je dotknutá možnosť klásť otázky výlučne na účely zistenia totožnosti dieťaťa bez audiovizuálneho zaznamenávania.

Článok 10

Obmedzenie pozbavenia osobnej slobody

1. Členské štáty zabezpečia, aby pozbavenie osobnej slobody dieťaťa v akejkoľvek fáze konania bolo obmedzené na čo najkratšiu dobu. Náležite sa zohľadní vek a individuálna situácia dieťaťa a konkrétne okolnosti prípadu.
2. Členské štáty zabezpečia, aby sa pozbavenie osobnej slobody, najmä väzba, ukladali deťom len ako posledná možnosť. Členské štáty zabezpečia, aby sa každé nariadenie väzby zakladalo na odôvodnenom rozhodnutí, ktoré podlieha preskúmaniu súdom. Takéto rozhodnutie je takisto podrobené pravidelnému preskúmaniu, ktoré vykonáva súd v primeraných intervaloch buď z úradnej povinnosti, alebo na žiadosť dieťaťa, obhajcu dieťaťa alebo justičného orgánu, ktorý nie je súdom. Bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť súdnictva, členské štáty zabezpečia, aby sa rozhodnutia, ktoré sa majú prijať v súlade s týmto odsekom, prijali bez zbytočného odkladu.

Článok 11

Alternatívne opatrenia

Členské štáty zabezpečia, aby príslušné orgány vždy, keď je to možné, mali možnosť prijať alternatívne opatrenia namiesto zadržania (ďalej len „alternatívne opatrenia“).

Článok 12

Osobitné zaobchádzanie v prípade pozbavenia osobnej slobody

1. Členské štáty zabezpečia, aby deti, ktoré sú zadržané, boli umiestnené oddelene od dospelých, pokiaľ sa nedospeje k záveru, že to nie je v najlepšom záujme dieťaťa.

2. Členské štáty tiež zabezpečia, aby deti, ktoré sú v policajnej väzbe, boli umiestnené oddelene od dospelých, pokiaľ:

- a) sa nedospeje z k záveru, že nie je v najlepšom záujme dieťaťa neurobiť tak, alebo
- b) za výnimočných okolností nie je možné tak v praxi urobiť, a to za predpokladu, že deti držia spoločne s dospelými spôsobom, ktorý je v súlade s najlepšími záujmami dieťaťa.

3. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, ak zadržané dieťa dosiahne vek 18 rokov, členské štáty umožnia naďalej uvedenú osobu zadržiavať oddelene od ostatných zadržovaných osôb, a to pri zohľadnení okolností dotknutej osoby a za predpokladu, že je to v súlade s najlepšími záujmami detí, ktoré sú zadržiavané s uvedenou osobou.

4. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, a so zreteľom na odsek 3 je možné zadržiavať deti spolu s mladými dospelými osobami, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepšími záujmami dieťaťa.

5. Ak sú deti vo väzbe, členské štáty prijímú náležité opatrenia s cieľom:

- a) zabezpečiť a chrániť ich zdravie a telesný a psychický vývoj;
- b) zabezpečiť ich právo na výchovu a vzdelávanie, a to aj u detí s telesným postihnutím, so zmyslovým postihnutím alebo s poruchami učenia;
- c) zaistiť účinné a pravidelné uplatňovanie ich práva na rodinný život;
- d) zabezpečiť prístup k programom na posilnenie ich vývoja a ich opätovnej integrácie do spoločnosti a
- e) zabezpečiť dodržiavanie ich slobody náboženského vyznania alebo viery.

Opatrenia prijaté podľa tohto odseku musia byť primerané a vhodné vzhľadom na trvanie väzby.

Písmená a) a e) prvého pododseku sa uplatňujú aj na iné prípady pozbavenia osobnej slobody, než je väzba. Prijaté opatrenia musia byť vzhľadom na takéto situácie pozbavenia osobnej slobody primerané a vhodné.

Písmená b), c) a d) prvého pododseku sa uplatňujú na iné prípady pozbavenia osobnej slobody, než je väzba, iba do takej miery, v akej je to vhodné a primerané vzhľadom na povahu a trvanie takýchto situácií.

6. Členské štáty sa usilujú zabezpečiť, aby sa deti, ktoré sú pozbavené osobnej slobody, mohli čo najskôr stretnúť s nositeľom rodičovských práv a povinností, ak je takéto stretnutie zlučiteľné s vyšetrovacími a operačnými požiadavkami. Týmto odsekom nie je dotknutý výber ani určenie inej príslušnej dospeléj osoby podľa článku 5 alebo 15.

Článok 13

Včasné a starostlivé riešenie prípadov

1. Členské štáty prijímú všetky vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa trestné konania, ktoré sa vedú voči deťom, riešili ako naliehavé a s náležitou starostlivosťou.

2. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa s deťmi vždy zaobchádzalo spôsobom, ktorým sa chráni ich dôstojnosť a ktorý je primeraný ich veku, vyspelosti a úrovni chápania a ktorý zohľadňuje osobitné potreby vrátane všetkých prípadných komunikačných ťažkostí.

Článok 14

Právo na ochranu súkromia

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa počas trestného konania chránilo súkromie detí.
2. Na tento účel členské štáty buď zabezpečia, aby sa súdne pojednávania, ktorých účastníkmi sú deti, bežne konali s vylúčením verejnosti, alebo umožnia súdom alebo sudcom rozhodnúť, aby sa viedli takéto pojednávania s vylúčením verejnosti.
3. Členské štáty prijímú vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby záznamy uvedené v článku 9 neboli verejne šírené.
4. Členské štáty, rešpektujúc slobodu prejavu a informácií a slobodu a pluralizmus médií, nabádajú médiá, aby v záujme dosiahnutia cieľov stanovených v tomto článku prijali samoregulačné opatrenia.

Článok 15

Právo dieťaťa byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností počas konania

1. Členské štáty zabezpečia, aby mali deti počas súdnych pojednávaní, ktorých sú účastníkmi, právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností.
2. Dieťa má právo byť sprevádzané inou príslušnou dospelou osobou, ktorú si určilo a ktorú schválil ako takú príslušný orgán, keď prítomnosť nositeľa rodičovských práv a povinností sprevádzajúceho dieťa počas súdnych pojednávaní:
 - a) by bola v rozpore s najlepšimi záujmami dieťaťa;
 - b) nie je možná, a to ani napriek primeranému úsiliu, pretože nie je možné skontaktovať sa s nositeľom rodičovských práv a povinností alebo jeho totožnosť je neznáma; alebo
 - c) by na základe objektívnych a skutkových okolností podstatne ohrozila trestné konanie.

Ak si dieťa neurčí inú príslušnú dospelú osobu alebo ak dospelá osoba, ktorú dieťa určí, nie je prijateľná pre príslušný orgán, príslušný orgán s ohľadom na najlepšie záujmy dieťaťa určí inú osobu, aby dieťa sprevádzala. Uvedená osoba môže byť aj zástupcom orgánu alebo inej inštitúcie zodpovednej za ochranu alebo blaho detí.

3. Ak okolnosti, ktoré viedli k uplatňovaniu odseku 2 písm. a), b) alebo c) zanikli, dieťa má právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností počas všetkých zostávajúcich súdnych pojednávaní.
4. Okrem práva stanoveného v odseku 1 členské štáty zabezpečia, aby mali deti počas iných fáz konania než súdnych pojednávaní, na ktorých je dieťa prítomné, právo byť sprevádzané nositeľom rodičovských práv a povinností alebo inou príslušnou dospelou osobou podľa odseku 2, ak sa príslušný orgán domnieva, že:
 - a) je v najlepšom záujme dieťaťa, aby ho táto osoba sprevádzala, a
 - b) prítomnosťou tejto osoby nie je trestné konanie nijako dotknuté.

Článok 16

Právo detí osobne a v plnej miere sa zúčastniť na súdnom konaní vo vlastnej veci

1. Členské štáty zabezpečia, aby deti mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci, a prijímú všetky potrebné opatrenia, ktorými deťom umožnia účinne sa na súdnom konaní zúčastňovať vrátane toho, že im poskytnú možnosť, aby boli vypočuté a vyjadrili sa.
2. Členské štáty zabezpečia, aby deti, ktoré neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci, mali právo na nové konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade so smernicou (EÚ) 2016/343 a za podmienok v nej uvedených.

Článok 17

Konanie o európskom zatykači

Členské štáty zabezpečia, aby sa práva uvedené v článkoch 4, 5, 6 a 8, článkoch 10 až 15 a článku 18 uplatňovali *mutatis mutandis* vo vzťahu k deťom, ktoré sú vyžiadanými osobami, a to od okamihu ich zatknutia v rámci konania o európskom zatykači vo vykonávajúcom členskom štáte.

Článok 18

Právo na právnu pomoc

Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa právnej pomoci zaručovali účinný výkon práva na pomoc obhajcu podľa článku 6.

Článok 19

Opravné prostriedky

Členské štáty zabezpečia, aby deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní, a deti, ktoré sú vyžiadanými osobami, mali podľa vnútroštátneho práva v prípade porušenia svojich práv vyplývajúcich z tejto smernice k dispozícii účinné opravné prostriedky.

Článok 20

Odborná príprava

1. Členské štáty zabezpečia, aby zamestnanci orgánov presadzovania práva a väzobných zariadení, ktorí sa zaoberajú prípadmi, ktorých účastníkmi sú deti, absolvovali špecifickú odbornú prípravu na úrovni zodpovedajúcej ich kontaktu s deťmi so zameraním na práva detí, vhodné techniky výsluchu, detskú psychológiu a komunikáciu v jazyku prispôsobenom dieťaťu.
2. Bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť súdnictva a rozdiely v organizácii súdnictva v členských štátoch, a s náležitým ohľadom na úlohu subjektov zodpovedných za odbornú prípravu sudcov a prokurátorov členské štáty prijímú vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sudcovia a prokurátori, ktorí sa zúčastňujú na trestných konaniach, ktorých účastníkmi sú deti, mali osobitné zručnosti v tejto oblasti, efektívny prístup k špecifickej odbornej príprave alebo oboje.

3. S náležitým ohľadom na nezávislosť právnického povolania a na úlohu osôb zodpovedných za odbornú prípravu obhajcov členské štáty prijímú vhodné opatrenia na podporu poskytovania špecifickej odbornej prípravy uvedenej v odseku 2 pre obhajcov, ktorí sa zúčastňujú na trestných konaniach, ktorých účastníkmi sú deti.

4. Členské štáty prostredníctvom svojich verejných služieb alebo poskytovania finančných prostriedkov organizáciám na podporu detí podporujú iniciatívy umožňujúce, aby osoby, ktoré poskytujú služby na podporu detí alebo služby restoratívnej spravodlivosti, absolvovali primeranú odbornú prípravu na úrovni, ktorá zodpovedá miere ich kontaktu s deťmi, a dodržiavali profesionálne normy, aby sa zaistilo, že takéto služby sa budú poskytovať nestranne, s rešpektom a profesionálne.

Článok 21

Zber údajov

Členské štáty do 11. júna 2021 a potom každé tri roky zašlú Komisii dostupné údaje o tom, ako sa vykonávajú práva stanovené v tejto smernici.

Článok 22

Náklady

Náklady vyplývajúce z uplatňovania článkov 7, 8 a 9 znášajú bez ohľadu na výsledok konania členské štáty, čo sa týka nákladov vyplývajúcich z uplatňovania článku 8, nie sú pokryté zo zdravotného poistenia.

Článok 23

Doložka zákazu zníženia úrovne ochrany

Žiadne ustanovenie tejto smernice sa nesmie vykladať ako obmedzovanie alebo odchýlka od akýchkoľvek práv a procesných záruk, ktoré sú zaručené podľa charty, EDP alebo iných relevantných ustanovení medzinárodného práva, najmä Dohovoru OSN o právach dieťaťa alebo práva ktoréhokoľvek členského štátu, ktorý poskytuje vyššiu úroveň ochrany.

Článok 24

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 11. júna 2019. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

Členské štáty uvedú priamo v týchto prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 25

Správa

Komisia do 11. júna 2022 predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou, vrátane hodnotenia uplatňovania článku 6, pričom k nej v prípade potreby pripojí legislatívne návrhy.

Článok 26

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 27

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Štrasburgu 11. mája 2016

Za Európsky parlament
predseda
M. SCHULZ

Za Radu
predsedníčka
J.A. HENNIS-PLASSCHAERT
